

Asiakasmaksu

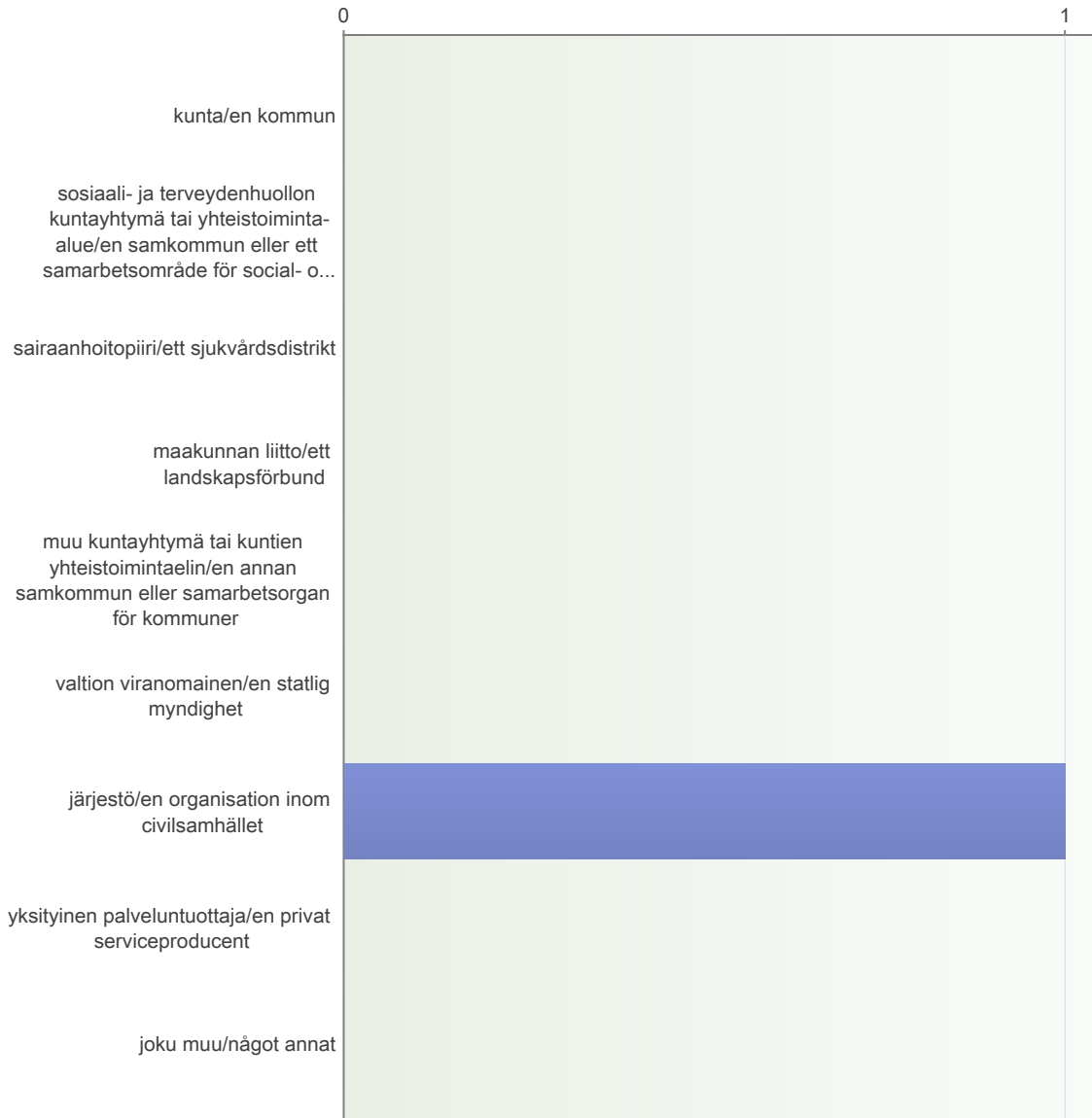
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Invalidiliitto ry	Lakimies Henrik Gustafsson	henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi	13.9.2018	Johto

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto pitää kannatettavana asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevaa sääntelyä (5 §). Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvän ylläpidon (46 §) ja vahingoittuneen, hävinneen tai palauttamatta jätetyn apuvälineen (52 §) sääntelyä järjestö ei pidä oikeudenmukaisena.

Invalidiliitto painottaa, että on syytä antaa maakunnille selkeä valtakunnallinen ohjeistus asiakasmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Valtakunnallinen ohjeistus on tärkeä, koska laki jättää varsin paljon harkintavaltaa maakunnille ja kyse on yhdenvertaisuudesta toimintarajoitteiltaan erilaisten asiakkaiden välillä. Erityisesti pitkäaikainen ja pysyvä elämänmittainen vamma tai harvinaissairaus kasvattaa asiakasmaksurasitusta aivan eri tavoin kuin keskimääräisellä asiakkaalla.

Muistutamme vielä YK:n vammaissopimuksen artiklasta 28, Riittävä elintaso ja sosiaaliturva. Tämän mukaan sopimuspuolten tulee varmistaa vammaisten henkilöiden oikeus riittävään omaan ja perheensä elintasoon sekä muun ohessa elinolojen jatkuvaan parantamiseen.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto pitää lain tarkoitusta koskevaa sääntelyä onnistuneena ja perusteltuna. On välttämätöntä, ettei asiakasmaksujen suuruus vie sosiaali- ja terveystalvveluja asiakkaiden ulottumattomiin.

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Ei vastauksia.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Vastaajien määrä: 1

- Kohta 22. Digitaalisaation hyödyntäminen sosiaali- ja terveystalvveluissa lähitalvvelujen ohella mm. etäpalveluna toteutettaessa on joillekin palvelunkäyttäjille sopiva vaihtoehto. Siten etäpalvelusta on syytä säännellä lain tasolla.

Kohta 23. Ylläpidolla ehdotetaan tarkoitettavaksi aterioita, majoitusta, siivousta tai muita vastaavia tavanomaisen elämän tarpeisiin vastaavia palveluja sekä niitä annettaessa käytettäviä aineita ja tarvikkeita. Invalidiliiton mielestä pykälää tulee tarkentaa siten, että maksuosuutena ylläpitona ei saa kuitenkaan periä sellaisia kuluja, jotka johtuvat vammaisuudesta, kuten esim. ruoanvalmistuksesta liittyvistä henkilöstökuluista. Vammaisella asiakkaalla tulee olla mahdollisuus myös vapaasti valita käyttääkö hän kyseistä palvelua vai ei. Normaalisuusperiaatteen mukaisesti tällä hetkellä vammaispalvelulain perusteella järjestetyssä palveluasumisessa on voitu periä kulu tavanomaisesta asumisesta, kuten vuokra-, sähkö- ja vesimaksu. Erityiset vammaisuuden perusteella aiheutuvat palvelukulut henkilöstön osalta tulee edelleen säilyttää maksuttomina ja siten ylläpitomaksun ulkopuolella.

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Ei vastauksia.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto katsoo, että maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskeva sääntely on monin tavoin asiakaslähtöinen. Maakunnan velvoite oma-aloitteisesti alentaa asiakasmaksua tai jättää asiakasmaksu perimättä näkyy velvoittavana pykälätasolla. Asiakkaan oikeussuojaan on kiinnitetty huomiota kirjaamalla maakunnan velvoitteeksi antaa kirjallinen muutoksenhakukelpoinen päätös.

Invalidiliitto katsoo, että maksun alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuus tulee koskea myös tasasuuruisia maksuja, jotka kerryttävät maksukattoa. Näin välttyttäisiin siltä, että henkilö joutuu turvautumaan viimesijaisena pidettävään toimeentulotukeen ennen kuin maksukatto on täyttynyt. Lakiin kirjattava velvoite edistäisi taloudellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta.

Maakunnan on kiinnitettävä huomioita asiakkaan ja hänen perheensä yksilölliseen tilanteeseen selviytyä asiakasmaksuista. Tämä edellyttää maakunnan varhaista ennakointia. Toimintakäytännön muutoksen toteuttamiseksi asianmukaisesti tarvitaan maakuntia velvoittava, kattava sekä selkeä valtakunnallinen ohjeistus lain toimeenpanossa. Invalidiliiton näkemys on, että tiedonantovelvollisuus tulee olla palvelunjärjestäjän (maakunta) eikä palveluntuottajien vastuulla.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan oikeuksia esitetään vahvistettavaksi siten, että maakunnan olisi ennen perimistoimenpiteiden käynnistämistä selvitettävä, täytyvätkö edellytykset maksujen perimättä jättämisestä tai kohtuullistamisesta. Kaikkien sote –asiakasmaksujen periminen tulee hoitaa kaikissa tilanteissa maakuntien kautta.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Ei vastauksia.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto pitää välttämättömänä ja kannatettavana ehdotusta siitä, että 8 § kohta 3 esitetyt vammaispalvelut säilyvät maksuttomina. Lain vahvistamisen yhteydessä on kuitenkin tarkistettava pykäläviittaus suhteessa vammislain uudistukseen.

12. 9 §. Maksuttomat terveystalvet/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Vastaajien määrä: 1

- Kohta 4. Invalidiliitto pitää tärkeänä terveystalvetuihin sisältyvien lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden maksuttomuutta. Lain perusteluissa on hyvin nostettu esiin STM:n lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineasetuksen mukainen apuvälineen määrittely, mutta itse lain kohdasta puuttuvat maininnat apuvälineestä sekä niiden sovituksesta, tarpeellisesta uusimisesta ja huollosta. Invalidiliitto vaatii, että nämä toimenpiteet tulee lisätä lakiin.

Uusi sääntely rikkoutuneen tai kadonneen apuvälineen kulujen perimisestä, ei saa varauksetonta kannatustamme. Lakiesitys nimeää tämän maksuksi, vaikka se on luonteeltaan pikemminkin vahingonkorvaus.

Asiakkaan kannalta riskinä on, että esimerkiksi päivittäin jatkuvassa käytössä olevan erikoissairaanhoidon apuvälineen (esim. sähköpyörätuoli) kulumisen tulkitaankin käyttäjän syyksi ja siten perusteeksi korvausvaateelle. Apuvälinettä voidaan käyttää myös haastavissa olosuhteissa esim. pyörätuolia vaihtelevassa maastossa, joka aiheuttaa tavanomaista suurempaa kulutusta tai kuormitusta, joka voi lyhentää apuvälineen käyttöikää. Välttämättömän apuvälineen käytöstä aiheutuvaa kulumista ei voida missään tilanteissa pitää vahingonkorvaus vastuuseen johtavana tekijänä. Vahingonkorvaus voi tulla kyseeseen jos kyseessä on käyttäjän tahallinen vahingonteko. Näissäkin tilanteissa on tärkeää turvata asiakkaalle korvaava apuväline. Maksuista on säädettävä tarkkarajaisesti laissa ja siten turvattava asiakkaalle oikeusvarmuus.

Kohta 5. Hoitotarvikejakelu kuvataan varsin tarkasti lain perusteluissa. Invalidiliiton mielestä esitettyä hoitotarvikejakelua tulee vahventaa ja kirjata selvemmin, että hoitotarvikkeiden myöntämisessä tulee aina huomioida potilaan yksilöllinen hoidon tarve.

Kohta 14. Sääntely maksuttomasta lääkärintodistuksesta ja –lausunnosta on nykyisin sanamuotoja paljon selvempi. Lain tasolla otetaan huomioon perustellusti vain yhdessä säännöksen kohdassa lääkärintodistuksen maksuttomuus asiakkaan hoidon, kuntoutuksen, lääkekorvauksen ja lyhytaikaisen sairausloman tarpeen osoittamiseksi. Invalidiliiton mielestä tilanteissa, joissa haetaan vammaisuutta C-lääkärin lausunnolla, tulisi sen olla maksuton terveystalvet.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Vastaajien määrä: 1

- Maksukatto tasasuuruissa maksuissa on perusteltua säilyttää. Erityisesti niiden henkilöiden kohdalla joilla on pitkäaikainen sairaus tai vamma maksukatto tasaa terveydenhuollon maksurasitusta vuosittain. Tämä edistää myös asiakkaiden taloudellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Ehdotettava maksuttomuuden laajennus terveydenhuollon palveluissa alle 18 – vuotiaille lapsille helpottaa pitkäaikaissairaiden ja vammaisten lasten perheiden taloudenpitoa tukien lasten tasa-arvoista terveydenhuollon saatavuutta ja terveyden ylläpitoa.

Suun terveydenhuollon ja fysioterapiakäyntien lisäksi muiden terapiakäyntimaksujen sekä etäpalveluiden sisällyttäminen maksukattoon on kannatettavaa. Maksukatton kertymisessä on otettava huomioon sosiaalipalveluihin liittyviä maksuja. Mikäli omaishoitajan vapaa toteutetaan lyhytaikaisen laitoshoidon tulee sen kartuttaa maksukattoa yhdenvertaisesti kuin muillakin lyhytaikaisen laitoshoidon asiakkailla.

Mikäli maksukattojen yhdistämistä ei voida toteuttaa. Invalidiliiton mukaan niitä pitää alentaa esim. määrältään lähelle takuueläkkeensuuruutta. Tämä olisi perusteltua etenkin, koska maksukatot noudattavat kalenterivuosisperiaatetta, jolloin niistä aiheutuva alkuvuoden maksurasitus on runsaasti sosiaali- ja terveystalvetuja käyttäville kansalaisille on väistämätöntä. Tällä hetkellä voimassa olevat maksukatot: sosiaali- ja terveydenhuollon maksukatto 683 €, lääkekatto 605,13 € sekä matkakatto 300 €. Mikäli kaikki maksukatot alennettaisiin siten, että ne yhteismäärältään vastaisivat täyttä takuueläkettä 773,27 (2018), puolittaisi maksujen rasite pienituloisten paljon sosiaali- ja terveystalvetuja käyttävien kansalaisten kohdalla.

Maksukattojen alentaminen lisääisi taloudellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta sekä todennäköisesti vähentäisi yhteiskunnan toimeentulotukimenoja. Esimerkiksi tämän hetkiset maksukatot vievät runsaasti terveyspalveluja käyttävältä takuueläkkeellä olevalta ihmiseltä kahden kuukauden eläketulot.

Pohdittavaksi jää maksukattojen yhdistämismalli koskien sosiaali- ja terveydenhuollon maksukattoja ja terveydenhuollon matkakattoa, mikäli terveydenhuollon matkat siirtyvät maakuntien korvattavaksi.

14. 11 §. Maksukattoja kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Ei vastauksia.

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto pitää hyvänä, että laissa asetetaan maakunnalle velvollisuus seurata maksukatton täyttymistä ja asiakas saa maakunnalta tiedon maksukatton täyttymisestä.

16. 13 §. Sosiaali- ja terveyskeskuksen avosairaanhoido/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Vastaajien määrä: 1

- Ei ole kannatettavaa, että Sote-keskuksen avosairaanhoidosta voisi lakiesityksen mukaan periä maksun jokaiselta käyntikerralta niin lääkärin kuin hoitajan vastaanotolla, vaikka säädetty maksukatto rajoittaa asiakasmaksujen perimistä. 13 §:n sisältö olisi tältä osin vastoin lain 1 §:n tarkoitusta.

Invalidiliiton mielestä esimerkiksi harvinaissairaiden henkilöiden kohdalla oikean diagnosoinnin saaminen voi viedä aikaa ja on valitettavasti edellyttänyt käytännössä useita terveyskeskuskäyntejä hyvinkin erityyppisten oireiden takia ennen kuin hän saa lähetteen erikoissairaanhoidon, jonne keskittämisasiänsä mukaisesti kuuluu harvinaissairauksien ehkäisy, diagnostiikka, hoito ja kuntoutus. Edellä mainitussa tilanteessa lakiesityksessä mainittu useampi käyntikerta hoitajan tai lääkärin vastaanotolla tulisi laskutetuksi useampaan kertaan vaikka oireiden taustalla yksi ja sama syy.

Toisaalta sote -keskusmaksujen periminen avosairaanhoidosta jokaiselta terveydenhuollon ammattilaisen käyntikerralta voi johtaa helposti siihen, että kansalainen jää kotiin eikä hoida enää itseään. Tämä voi kasvattaa terveydenhuollon kokonaiskustannuksia tarpeettomasti. Invalidiliiton verkkokyselystä käy ilmi, että taloudellinen ja sosiaalinen yhdenvertaisuus työelämän ulkopuolella olevien vaikeavammaisten henkilöiden kohdalla ei toteudu johtuen terveydenhuollon asiakasmaksurasituksesta. Tämä on johtanut näiden ihmisten kohdalla tilanteeseen, jossa viimesijaiseksi tarkoitettu toimeentulotuki on muodostunut jatkuvaluonteiseksi kompensoimaan vammasta aiheutuvia kustannuksia. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa, että Kelan vammaisetuslakia muutettiin siten, että perusvammatukea ei saa enää pelkästään vammasta aiheutuneiden kustannusten perusteella.

Etäpalvelua koskeva sääntely tulee arvioida uudelleen. Ensinnäkin sote –palvelutuottajille voi tulla houkutus tuottaa palvelut etänä, jolloin riittävästi tarpeenmukaisia lähipalveluita ei tuoteta. Toiseksi etäpalveluun liittyvät epävarmuustekijät voivat johtaa lisäkäynteihin Sote –keskuksen avosairaanhoidossa, joista perittäisiin jokaiselta käyntikerralta maksu. Lisäksi kaikilla ei ole tarvittavaa tekniikkaa digipalveluiden käyttämiseen. Etäpalveluista pitäisi määrätä alhaisempi maksu.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Ei vastauksia.

18. 15 §. Avosairaanhoitoon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen perusteluissa kuvataan epäselvästi maksun perimistä silloin, kun tutkimus tai näytteenotto ei ole välittömästi osa avosairaanhoidon käyntiä yms. Invalidiliitto pitää perusteltuna, että kaikki lääkärin läheteellä tehtävät tutkimukset ovat osa hoitoja ja siten maksuttomia vaikka ne eivät tapahtuisi avosairaanhoitokäynnin yhteydessä.

3 luku. Maksukatko/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Vastaajien määrä: 1

- 17 § 4 mom. Hampaiden hoidon laitteen vahingoittuessa ilmeinen huolimattomuus ei voi olla itsenäinen korvausperuste. Siksi käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn jälkeen tai sana pitää korvata ja –sanalla. Lain perusteluissa käytetty oikeuskirjallisuuden esimerkki alaikäisen tuottamuksesta ei tähän sovi, koska siinä vedotaan verrokkiryhmänä vain saman ikäisiin lapsiin ja siihen, että vanhemmalta lapselta voidaan edellyttää huolellisempaa käyttäytymistä. Tällöin jää huomiotta lapsen vammaisuus, joka itse asiassa voi olla vaikuttimena hampaiden hoidon laitteen vahingoittumiseen eri tavoin.

Lakiesitys ottaa hyvin järjestelmällisesti kantaa huoltajan vastuuseen lapsesta. Näin ilman muuta onkin, mutta viittaukset vanhempien puutteelliseen tai virheelliseen kasvatukseen tässä yhteydessä näkee Invalidiliitto asiattomina perusteina korvaamisveloitteelle.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Ei vastauksia.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Ei vastauksia.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Ei vastauksia.

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Ei vastauksia.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Ei vastauksia.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Ei vastauksia.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Ei vastauksia.

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Ei vastauksia.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Ei vastauksia.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto katsoo, ettei laissa tule huomioida tuloina eläkkeensaajan hoitotukea eikä vammaistukea, jotka on tarkoitettu mm. vammasta johtuvia tukipalveluita varten, kuten esimerkiksi siivous, ateria- tai pesulapalveluita. Mikäli näistä sosiaalipalveluista laskutetaan asiakasta, ei ole perusteltua huomioida Kelan eläkkeensaajan hoitotukea tai vammaisetuutta tuloina. Kansalaisen näkökulmasta ei ole ymmärrettävää, että tuki, jolla maksua osaksi maksetaan, korottaakin samalla itse maksun määrää.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- Tehostetun palveluasumisen asiakkaalle jäisi käyttövaraa esityksen mukaan 160 euroa kuukaudessa. Invalidiliitto toivoo, että em. käyttövaraa arvioidaan uudelleen. Henkilölle voi jäädä yksilöllisten tarpeiden mukaan itsemaksettavaksi mm. kodin ulkopuolinen vapaa-ajan liikkuminen, hygieniatuotteet, silmälasit, hammasproteesit, edunvalvontakulut tai puhelin- ja tietoliikennekustannukset. Edellä mainitut kustannukset eivätkä toki kaikilta osin ole säännöllisiä kuluja.

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Ei vastauksia.

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Ei vastauksia.

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Ei vastauksia.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §. Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Ei vastauksia.

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Ei vastauksia.

5 luku. Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Ei vastauksia.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehälle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Ei vastauksia.

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehälle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto vastustaa jyrkästi työn osuuden jyvittämistä ylläpitomaksun muodossa vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin. Käsitksemme mukaan kyse ei ole normaalista elinkustannuksista tässä yhteydessä. Huomioitavaa on, että vammaispalveluihin kuuluvan normaalisuusperiaatteen sekä tavoitteen mukaisesti vammaisuuteen liittyvästä erityispalveluista ei voida periä ylimääräistä lisämaksua. Kyse on vamman johdosta tarvittavasta palvelun osuudesta ja siitä koituvasta lisäkustannuksesta. Toisen henkilön antama apu on vammaiselle henkilölle apua niissä toimissa, jotka hän tekisi itse ilman vammasta aiheutuvaa toimintarajoitetta. Vammainen ei pystyisi itse sitä työtä tekemään, josta lakiesityksen mukaan määräytyisi ylläpitomaksu asiakasmaksuna (esim. ruoan valmistaminen, esille laittaminen ja kuljetus). Normaalisti kaikki tekevät nämä vaiheet itse ilman erillistä kustannusta. Viittaamme edellä mainittuun kommenttiimme 3§ 23 kohta.

Lakiesityksessä vedotaan oikeuskäytäntöön, joka ei ole kuitenkaan vakiintunut. Vrt. Hämeenlinnan HAO 29.5.2009, T09/0301/4. Hallinto-oikeus katsoi, että kunta voi periä palveluasumiseen liittyvästä ateriapalvelusta asiakasmaksuna aterian raaka-ainekustannukset, mutta ei ruoan kuljettamisesta, esille laittamisesta tai valmistamisesta aiheutuneita kustannuksia. Kunta ei ollut eritellyt aterian valmistus- ja raaka-ainekustannuksia.

Invalidiliitto ei näe perustelluksi ylläpitoon liittyvien kustannusten perimistä ateriakustannuksista raaka-aineita

lukuun ottamatta. Tältä osin viittaamme myös peruslain 6 §:ään ja yhdenvertaisuuslain 9 §:ään, josta käy ilmi positiivinen erityiskohtelu.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Ei vastauksia.

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Ei vastauksia.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty säännös ja sen perustelut on kuvattu varsin hyvin. Lain tarkoitusta 1 § vastaava kohta on nostettu pykälätasolle siten, että maksua perittäessä on huolehdittava siitä, ettei itse asiakkaan oikeus kuljetuspalveluihin vaarannu perustuslain 19 §:n 3 momentin vastaisesti. Maksun perimisen tapa tulee ilmaista siten, että lakiin lisätään ajankohta maksuhetkellä, joka viittaa omavastuun maksamiseen kulkuneuvossa kuljetuspalvelusuorituksen päättyessä. Normaalius- ja yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti jokainen julkista kulkuneuvoa käyttävä maksaa matkansa noustessaan kulkuneuvon tai välittömästi matkan päättyessä.

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §. Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Ei vastauksia.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto ei hyväksy säännöstä esitetystä muodosta. Asiakkaan oikeussuojan takeista ei ole huolehdittu miltään osin kuten asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskeissa lainkohdissa. Säännöksestä puuttuvat esimerkiksi asiakkaan oikeus tulla kuulluksi. Lakipykälää tulee korjata siten, että asiakkaan ilmeinen huolimattomuus ei ole itsenäinen oikeusperusta vierittää kustannuksia asiakkaan maksettavaksi. Pykälään tulee lisätä sana ja seuraavasti: "apuväline on vahingoittunut tai hävinnyt asiakkaan käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn ja ilmeisen huolimattomuuden vuoksi (...)".

Lain perusteluissa on paljon ongelmia, koska perusteluteksti ei kuvaa oikealla tavalla apuvälinepalveluita. Säännös ei ota huomioon yksilöllisesti valmistettuja henkilökohtaiseen käyttöön luovutettavia apuvälineitä, joita ei tarvitse palauttaa niiden henkilökohtaisen ominaisuuksien vuoksi. Lisäksi tämä kirjaus voi antaa lainsoveltajalle täysin virheellisen kuvan laissa säädetyistä apuvälinepalveluista. Varsin usein uuden apuvälineen tarve johtuu siitä, että käytössä kulunut apuväline on korjauskelvoton, jolloin lakitekstin perusteluiden mukaan ei asiakkaalta voida vaatia, että asiakas palauttaa apuvälineen puhtaana ja ehjänä. Apuvälineiden maksuttomuus kuitenkin kattaa uuden hankittavan apuvälineen ja niiden korjauksen sekä huollon. Säännöksen perustelut eivät siten eritele riittävän tarkasti, mikä on apuvälineen normaalia käytössä kulumista ja mikä on asiakkaan vastuulla oleva apuvälineen vahingoittuminen.

Pykälän soveltamisalaa pitää myös laajentaa siten, että lakiesityksessä mainittu kohtuullisuusarviointi vahingoittuneen apuvälineen kustannusten perimiseksi koskisi kaikkia vammaisia niin alaikäisiä kuin täysi-

ikäisiä henkilöitä. Tämä kohtuullisuusarviointi tulisi koskea ainakin erikoissairaanhoidosta luovutettavia välttämättömiä apuvälineitä, jotta apuvälineenkäyttäjän mahdollisuus itsenäisen elämään ja osallisuuteen säilyy katkeamattomana.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet

Ei vastauksia.

58. 55 §. Viivästyskorke/55 §. Dröjsmålsränta

Vastaajien määrä: 1

- Lain perusteluissa oleva kohta, jonka mukaan ”maakunta voi perintälain mukaan siirtää asiakasmaksusaatavansa toimeksisaajan, esimerkiksi perimistoimiston, perittäväksi” on ristiriidassa 56 §:n (maksujen ulosotto) sääntelyn kanssa, jossa puolestaan viitataan verotäytäntöönpanolain 5 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan perintätoiminnan harjoittaja ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa. Siten laissa ja lain perusteluissa on vielä enemmän korostettava sitä, ettei noudatettava asiakasmaksujen perimistapa saa johtaa lain 1 §:n tarkoituksen ja perustuslain 19 §:n 3 momentin vastaiseen tilanteeseen eli sosiaali- ja terveystalvelumaksujen kasvamiseen niin suuriksi, että ne siirtäisivät palvelut niitä tarvitsevien ulottumattomiin.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Invalidiliitto katsoo, että lakiin on kirjattava esitystä velvoittavammin verotäytäntöönpanolain 5 §:n 2 momentista ilmi käyvä perimistapa, jonka mukaan perintätoiminnan harjoittaja tai muu toimeksisaaja ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa. Kaikki asiakasmaksut tulee laskuttaa maakunnan kautta. Tämä liittyy selkeästi asiakkaan yksityisyydensuojaan. Lakiesityksessä muutenkin annetaan vain peruttamatta tai käyttämättä jätetystä ajasta palveluntuottajalle oikeus laskuttaa asiakkaita. Muut asiakasmaksuun liittyvät toimet olisivat maakunnan vastuulla.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Ei vastauksia.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Ei vastauksia.

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

63. 60 §. Palvelutuotannon seuranta-apalvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Vastaajien määrä: 1

- Näkemyksemme mukaan lakiesityksessä tehty kansallinen erittely oikeuslähteisiin ei aivan pidä paikkaansa (sosiaalipalvelujen tietojen käsittely tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella ja terveyspalvelujen tietojen käsittely astetta vahvemman 9 artiklan 2 kohdan h alakohta.) EU:n tietosuoja-asetuksen johdantolauseen 35 mukaisesti terveyttä koskeviin henkilötietoihin luetaan myös kaikki tiedot vammoista. Siten asiakasmaksun, kuten omavastuun määrittely ja henkilötietojen käsittely vammaispalveluiden kuljetuspalveluissa kuuluisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan h alakohtaan. Joskus asiakas ohjataan lääkärintutkimuksiin osana vammaispalveluiden hakemista. Tällä hetkellä sosiaalipalveluissa ja terveyspalveluissa noudatetaan toki erilaista henkilötietojen käsittelyä koskevaa kansallista sääntelyä.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Ei vastauksia.

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisessä lainsäädännössä huomioitujen hengityshalvauspotilaiden hoidon maksuttomuus tulee poistumaan ja heidän yksilöllisiin tilanteisiin pyritään terveydenhuollon sijaan vastaamaan sosiaalihuollon palveluin erityisesti uudistuvan vammaispalvelulain avulla. Muutos tulee olemaan suuri, kuten myös uudistuksen yksilölliset vaikutukset.

Invalidiliitto pitää tärkeänä, että kaikille varmistetaan muuttuneessa palvelujärjestelmässä hänen terveydentilansa edellyttämä tarkoituksenmukainen ja riittävä sairaanhoito sekä tarvittavat itsenäistä elämää tukevat palvelut. Yhdenvertaisuuslain 9 § tuo positiivisen erityiskohtelun välineenä tukien tämän asiakasryhmän tarvitsevia yksilöllisiä ratkaisuja.

Tästä syystä pidämme tarkoituksenmukaisena uudistuksen onnistumiselle riittävän pitkää siirtymäaika, jotta muutos voidaan toteuttaa turvallisesti kunkin asiakkaan lähtökohdista. Huomioitavaksi tulee, että hengityshalvauspotilasryhmä on heterogeeninen; sairaanhoidon tarve vaihtelee ja samoin kyky avustamisen ohjaamiseen vaihtelee, joka koskee lapsipotilaita ja osaa aikuispotilaita.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande